

Knjige

Franc namesto Fran, kot si je želel

Znanstvena monografija Franc Saleški Finžgar (1871–1962) sledi pisateljevi želji, da tudi javno (p)ostaja Franc, kar je bilo njegovo krstno ime.

URŠKA PERNEL

Pri Celjski Mohorjevi družbi je lani izšla monografija o Francu Saleškem Finžgarju (1871–1962). Obsežno, 431 strani knjigo je uredila prof. ddr. Marija Stanonik in v njej zbrala 25 poglobljenih prispevkov avtorjev, ki so osvetlili življenje in delo župnika, pisatelja, akademika in varuha slovenske kulturne dediščine, rojenega v Doslovčah. In prav tam, v Dolenčevi kajži nad vasjo, so monografijo pred kratkim tudi predstavili. O knjigi so v zgodnjepoletnem večeru spregovorili Barbara Žniderčič iz Celjske Mohorjeve družbe, urednica monografije akad. prof. ddr. Marija Stanonik, prof. dr. Janez Bogataj in Mira Novak, dolgoletna oskrbnica Finžgarjeve rojstne hiše. Dogodek so pripravili Zavod za turizem in kulturo Žirovnica, Celjska Mohorjeva družba in Občinska knjižnica Jesenice.

Najprej o naslovu in imenu. Ževnaslovu monografije

je namreč uporabljeno ime Franc, ne Fran. Kot na uvodnih straneh pojasni glavna urednica ddr. Marija Stanonik, se je Finžgar tudi sam za prijatelje in ožje sorodnike podpisoval Franc in tudi France. Večkrat je tudi dejal, da je Francetovega Franceta France in da mu ni všeč, da je Fran. V pismu prijatelju Jožetu Plečniku je leta 1954 zapisal: »Všeč mi tudi ni bilo, da sem Fran – tako so maličili nekdanje naše krepke Francete, France, Frančiške.« Tokratna monografija sledi pisateljevi želji, da tudi javno (p)ostaja Franc, kar je bilo njegovo krstno ime.

Človek mora stati pokonci

Prof. ddr. Marija Stanonik je predstavila vsebino monografije, ki v petih razdelkih Franca Saleškega Finžgarja povezujejo z domačim okoljem, zgodovino, literaturo, slovensko kulturo in stavbno dediščino. Prvo poglavje, Finžgar in domače okolje, poudarja pomen okolja in kulturne dediščine,

Urednica znanstvene monografije prof. ddr. Marija Stanonik in prof. dr. Janez Bogataj na predstavitvi v Doslovčah / Foto: Nik Bertoncelj

ki sta oblikovala Finžgarjevo osebnost in delo. Drugo poglavje, Franc Saleški Finžgar in zgodovina, potrjuje, da Finžgar »ni bil politik, vendar nobeno narodno ali kulturno dogajanje ni šlo mimo njega«. Kot je zapisal: »Človek mora stati pokonci, tudi če se svet podira.« Naslednje poglavje je Finžgar

in literatura; četrto poglavje, Franc Saleški Finžgar in slovenska kultura, predstavlja Finžgarjeve zveze s škofom Antonom B. Jegličem, Izidorjem Cankarjem, Jožetom Plečnikom ... Zadnji razdelek, Franc Saleški Finžgar in stavbna dediščina, pa poudari Finžgarjevo organizacijsko sposobnost na

področju kulturne dediščine – med drugim je zasnoval zbiranje sredstev za odkup Prešernove rojstne hiše.

S Finžgarjem ob mizi

V monografiji je poseben zanimiv prispevek prof. dr. Janeza Bogataja, ki mu je bil Finžgar stari stric in ga je klical stric Jur. Priznani

etnolog v prispevku S Finžgarjem ob mizi piše, kaj se je v času Finžgarjevega življenja kuhalo. »Finžgar je vedno zajtrkoval belo kavo, kruh, včasih namazan z maslom in pokapan z medom. Sicer je bila kuhinja v njegovi hiši pestra in raznolik. Rdečo nitso predstavlja le juhe, pražen ali kako dru-

»Všeč mi tudi ni bilo, da sem Fran – tako so maličili nekdanje naše krepke Francete, France, Frančiške.«

gače pripravljen krompir in od mesa govedina. Spominjam se izvrstne govedine, ki se je najprej kuhala v juhi. Če je bila pusta, sta jo teta in mama narezali na rezine, položili v hrenovo smetano, omako in zapekli v pečici. Pusta in nasekljana govedina je bila z nekaterimi dodatki na dev za žlinkrofe, ki smo jih jedli zakuhane na juhi ali zabeljene in potresene s parmezanom,« je zapisal.